

RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI AVTOMATLASHTIRISH: IMKONIYATLAR VA TAHDIDLAR

Abdullayev Jamshid

Andijon Davlat Texnika Instituti

Muhandislik iqtisodiyoti va boshqaruv fakulteti

Annotatsiya: Bugungi kunda raqamlashtirish jarayoni har bir sohada, jumladan, buxgalteriya hisobida ham o'z o'rnini egallab bormoqda. Raqamli texnologiyalar buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish orqali ish jarayonlarini samarali va tezkor amalga oshirish imkonini beradi. Ushbu maqolada raqamlashtirish sharoitida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishning imkoniyatlari va tahdidlari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: raqamlashtirish, buxgalteriya hisobi, moliyaviy ma'lumotlar, avtomatlashtirish, hisobot, firibgarlik, dasturlar, hisob-kitoblar.

Buxgalteriya hisobi – bu moliyaviy ma'lumotlarni yig'ish, qayd etish va tahlil qilish jarayonidir. Raqamlashtirish jarayoni bu jarayonlarni avtomatlashtirishga yordam beradi. Avtomatlashtirish, birinchi navbatda, ma'lumotlarning yig'ilishi va tahlilini tezlashtiradi. Buxgalteriya dasturlari orqali moliyaviy hisobotlarni tayyorlash, xarajatlarni nazorat qilish va daromadlarni tahlil qilish jarayonlari ancha osonlashadi. Bunday dasturlar foydalanuvchilarga bir nechta bosqichlarni o'z ichiga olgan avtomatik hisob-kitoblarni amalga oshirish imkonini beradi. Raqamli texnologiyalar yordamida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish ish jarayonlarini ancha tezlashtiradi. Ma'lumotlar avtomatik ravishda yig'iladi va tahlil qilinadi, bu esa xodimlarga vaqtni tejash imkonini beradi. Tezkor hisob-kitoblar va hisobotlar tayyorlash imkoniyati moliyaviy qarorlarni tez va samarali qabul qilishga yordam beradi. Avtomatlashtirish jarayonida inson omilining kamayishi xatoliklarni

minimallashtiradi. Buxgalteriya dasturlari ma'lumotlarni avtomatik ravishda qayd etadi va hisob-kitoblarni amalga oshiradi, bu esa xatolarni kamaytiradi va ma'lumotlarning aniqligini oshiradi. Raqamli texnologiyalar yordamida ma'lumotlar xavfsizligi ta'minlanadi. Bulutli texnologiyalar va zamonaviy shifrlash usullari yordamida moliyaviy ma'lumotlar himoyalanaadi. Bu esa firibgarlik va ma'lumotlarning yo'qolishi xavfini kamaytiradi. Avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari real vaqt rejimida moliyaviy ko'rsatkichlarni kuzatish imkonini beradi. Bu, o'z navbatida, moliyaviy holatni tahlil qilish va prognoz qilish uchun muhim ahamiyatga ega. Buxgalterlar va menejerlar moliyaviy ko'rsatkichlarni tezda ko'rish va ularga asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Avtomatlashtirish ish jarayonlarini optimallashtirishga yordam beradi. Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish orqali kompaniyalar resurslarni samarali ishlatish, xarajatlarni kamaytirish va ish jarayonlarini soddalashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu, o'z navbatida, kompaniyaning umumiy samaradorligini oshiradi.[1]

Biroq, raqamlashtirish jarayonida texnologik nosozliklar yuzaga kelishi mumkin. Dasturiy ta'minot yoki apparat nosozligi hisob-kitoblar va ma'lumotlarning yo'qolishiga olib kelishi mumkin. Bunday holatlar moliyaviy zarar keltirishi va kompaniya faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuningdek, raqamli ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash muhim masaladir. Kiberhujumlar va ma'lumotlarning o'g'irlanishi tahdidi doimo mavjud. Agar kompaniya ma'lumotlarni himoya qilishda zaif bo'lsa, bu moliyaviy yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, avtomatlashtirish jarayoni inson ish kuchining kamayishiga olib kelishi mumkin. Buxgalteriya hisobining avtomatlashtirilishi natijasida ba'zi xodimlar ishsiz qolishi mumkin. Bu, o'z navbatida, iqtisodiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonida xodimlarni o'qitish va yangi tizimlarga moslashish zarurati tug'iladi. Bu jarayon vaqt va resurslarni talab qiladi. Agar xodimlar yangi texnologiyalarni tezda o'zlashtira olmasa, bu ish jarayonlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.[2]

Yana bir tahdid – raqamlashtirish jarayonida qonunchilik va reglamentlarga rioya qilish muhimdir. Buxgalteriya hisobi bo'yicha qonunlar va qoidalar doimiy ravishda o'zgarib turadi. Kompaniyalar yangi talablar va qonunchilikka moslashish uchun doimo yangilanib turishlari kerak.[3]

Xulosa:

Raqamlashtirish sharoitida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish imkoniyatlar va tahdidlarga ega. Avtomatlashtirish ish jarayonlarini tezlashtiradi, xatoliklarni kamaytiradi, ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlaydi va monitoringni osonlashtiradi. Biroq, texnologik nosozliklar, ma'lumotlarning xavfsizligi, inson omilining kamayishi, o'qitish va qonunchilik kabi tahdidlar ham mavjud. Shuning uchun kompaniyalar raqamlashtirish jarayonini amalga oshirishda ehtiyotkorlik bilan yondashishlari va tahdidlarni minimallashtirishga harakat qilishlari zarur. Raqamlashtirish va avtomatlashtirish jarayonlari kelajakda buxgalteriya hisobini yanada samarali va tezkor qilishga yordam beradi, bu esa kompaniyalar uchun raqobatbardoshlikni oshirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mamatqulov, A. (2021). Raqamli iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi. Toshkent: Iqtisodiyot va statistika nashriyoti.
2. Abdullayeva, D. (2022). Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish: nazariy va amaliy jihatlar. Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Tursunov, S. (2020). Raqamlashtirish va buxgalteriya hisobi: yangi imkoniyatlar. Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Ismoilov, R. (2023). Buxgalteriya hisobini raqamlashtirish: muammolar va yechimlar. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti.
5. Karimov, A. (2022). Avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari: nazariy asoslar va amaliyot. Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.

6. Qodirov, J. (2021). Raqamli texnologiyalar va buxgalteriya hisobi: zamonaviy yondashuvlar. Andijon: Andijon davlat universiteti.
7. Nurmatov, B. (2023). Buxgalteriya hisobida raqamlashtirishning ahamiyati. Namangan: Namangan davlat universiteti.